

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת משה פסל

פ/5098/25

הצעת חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות) (תיקון – חובות החלות בעת רכישה או מכירה של רכב ניזוק), התשפ"ה–2024

1. תיקון סעיף 1 בחוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות), התשנ"ח–1988¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1 –
- (1) אחרי ההגדרה "נזק גולמי" יבוא :
- "עוסק ברכב" – כהגדרתו בחוק מכירת רכב משומש (זכאות למידע וגילוי נאות), התשס"ח–2008²; ;
- (2) אחרי ההגדרה "רכב באובדן גמור" יבוא :
- "רכב ניזוק" – רכב ששמאי רכב קבע לגביו שהנזק הגולמי בו הוא בין 50 עד 60 אחוזים משווי הרכב;".
2. תיקון סעיף 3 בסעיף 3(א)(2) לחוק העיקרי –
- (1) בפסקת משנה (א), המילים "אם ישנה" – יימחקו ;
- (2) בפסקת משנה (ב), במקום "ושלפיו תוקן הרכב" יבוא "כי תיקון הרכב נעשה בהתאם לשומת רכב שערך שמאי הרכב כאמור בפסקת משנה (א)".
3. תיקון סעיף 7א בסעיף 7א(א) לחוק העיקרי –
- (1) ברישה, במקום "כאמור בסעיף 3(א)(2)" יבוא "כאמור בסעיף 3(א)(2), עוסק ברכב" ובמקום "שרכש רכב שלא לשימוש האישי" יבוא "שרכש רכב ניזוק";
- (2) בפסקה (2), אחרי "למבטח או" יבוא "לעוסק ברכב או";
- (3) בפסקה (3), אחרי "למבטח או" יבוא "לעוסק ברכב או".

¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 290.

² ס"ח התשס"ח, עמ' 816.

הוספת סעיף 7ב 4. אחרי סעיף 7א לחוק העיקרי יבוא :

"חובת דיווח של 7ב. (א) מבטח, בעל צי רכב או עוסק ברכב, ידווח מבטח, בעל צי רכב או עוסק ברכב לרשות הרישוי על מכירת רכב ניזוק שהיה בבעלותו, לא יאוחר מיום עסקים אחד ממועד הגשת הבקשה לרישום העברת הבעלות ברכב; לעניין סעיף זה "יום עסקים" – יום מימי השבוע, למעט כל אלה: יום שישי, יום מנוחה כמשמעותו בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948³, וערב יום מנוחה כאמור, חול המועד ויום שבתון שנקבע בחיקוק.

(ב) דיווח כאמור בסעיף קטן (א) ייעשה בכל אחד מאלה:

(1) הרכב הניזוק תוקן בטרם נמכר;

(2) הרכב הניזוק לא תוקן בטרם נמכר;

(3) הרכב הניזוק נמכר לשם תיקון.

(ג) דווח לרשות הרישוי על מכירת רכב כאמור בסעיף קטן (א), תירשם הערה ברישיון הרכב האמור שבה יצוין כי הרכב נמכר עם נזק.

(ד) רישום הערה לפי סעיף קטן (ב) יתבצע בתוך 48 שעות ממועד הדיווח על מכירת רכב כאמור בסעיף קטן (א)."

תיקון סעיף 10 5. בסעיף 10 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:

"(ו) מבטח, בעל צי רכב או עוסק ברכב שלא דיווח על מכירת רכב ניזוק בהתאם להוראות סעיף 7ב(א) ו-7ב(ב), דינו – קנס פי שבעה מן הקנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין."

6. בפקודת התעבורה⁴, בסעיף 3 – תיקון פקודת התעבורה

(1) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

³ ע"ר התש"ח, עמ' 1.
⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173.

"(2א) על אף האמור בסעיף קטן (א), רישיון רכב של רכב ניזוק יפקע בעת הכרזה על הרכב כרכב ניזוק; רשות הרישוי לא תחדש רישיון רכב של רכב ניזוק בטרם עבר הרכב כאמור בדיקה במעבדה מוסמכת לרכב שאישרה רשות הרישוי; לעניין סעיף קטן זה, "רכב ניזוק" – כהגדרתו בחוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות), התשנ"ח-1998."

(2) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(1ב) על אף האמור בסעיף קטן (ב) פקע רישיון רכב בשל הכרזה על הרכב כרכב ניזוק, יתחיל תקפו של הרישיון המחודש מהיום בו רשות הרישוי אישרה את חידוש רישיון הרכב בהתאם להוראות סעיף קטן (2א)."

ד ב ר י ה ס ב ר

כלי רכב רבים שניזוקו באופן קשה לאחר תאונת דרכים מוערכים על ידי שמאי הביטוח בשיעור של נזק קטן מ-60 אחוזים מערך הרכב, במטרה שיהיה ניתן לסחור בהם לאחר שיקומם לטובת רווחי חברות הביטוח וסוחרי הרכב.

כלי רכב אלו מוגדרים כ"אובדן להלכה". אובדן להלכה נקבע כאשר נגרם נזק בשווי של 45 עד 59 אחוז מערך הרכב. בפני בעל הרכב עומדות שלוש אפשרויות – הראשונה, לתקן את הרכב בעלות גבוהה יחסית. השנייה, למכור את הרכב לפירוק, ולקבל תמורתו את שווי החלקים. השלישית, למכור את הרכב לחברת הביטוח לצורך שיקום הרכב. כאשר הרכב עובר לידי חברת הביטוח, יכולה החברה, לאחר התיקון, למכור את הרכב לסוחר וזאת במטרה להעלותו מחדש לכביש.

תופעה זו של שיקום וסחר בכלי רכב שניזוקו באופן קשה היא בעלת השלכות הרסניות על שלום הציבור ובטיחותו, זאת מכיוון וכלי הרכב שנקנים על ידי חברות הביטוח ונשלחים לתיקון, לעיתים מתוקנים בצורה חלקית ולא באופן תואם למה שנקבע כי נדרש לתקן לפי חוות דעת הראשונה של השמאי. בהיבט הצרכני, ברכישת רכב מסוחר, צרכן עשוי לרכוש רכב שניזוק בתאונה קשה ושופץ באופן שתואר לעיל, מבלי להיות מודע לקרות התאונה, לשיעור הנזק ולליקויי הבטיחות הקיימים ברכב. פרקטיקה זו מהווה סכנה ממשית לחיי הנוסעים ברכב ולחיי שאר המשתמשים בכביש.

פרקטיקה זו אף משפיעה בצורה ישירה על היקף הפגיעה במדינת ישראל – זאת מכיוון והדרך השכיחה לספק חלקים משומשים לצורך שיקום רכבים המצויים במצב של "אבדן להלכה" היא באמצעות גניבות רכב לפי "הזמנה". בהיבט הפלילי, מדובר בהרחבת היקף הסחר הפלילי בחלקי חילוף גנובים וביצוע תיקונים במתקנים שאינם מורשים במקום במוסכים הפועלים כחוק, כל זאת במטרה להוזיל עלויות לתיקון.

שיעור הנזק שנגרם לרכב הוא מידע בעל חשיבות רבה שיש לו השלכה על בטיחות הרכב ועל ערכו המסחרי; רכב ששיעור הנזק שלו גבוה, מחייב נקיטת צעדים אשר יבטיחו כי הרכב תוקן במקצועיות בהתאם להוראות היצרן. על מנת לאפשר פיקוח על רכבים שניזוקו באופן קשה, יש חשיבות לקבלת המידע על הנזק והקפדה על שקיפות לציבור. בדרך זו יהיה ניתן לפקח על חברות הביטוח הרוכשות רכב

ב-"אובדן להלכה", לאפשר לצרכן לקבל החלטה מושכלת בדבר רכישת הרכב ולמנוע את המצב הנוכחי של תיקון לא מספק.

לפיכך מוצע לקבוע כי מבטח הרוכש רכב שנקבע כי הוא במצב של "אובדן להלכה" לשם תיקון, יחויב בתיקון הרכב בהתאם להערכת שמאי. עוד מוצע לקבוע כי מי שרוכש רכב ניזוק ממבטח, עוסק ברכב או בעל צי רכב יתקן את הרכב במוסד שניתן לו רישיון לפי דין ויעדכן את מוכר הרכב, לפי העניין, בפרטי התיקון. מוצע כי רק לאחר קבלת אישור התיקון לפי הוראות החוק – יהא רשאי רוכש הרכב לקבל את רישיון הרכב ולהעביר בעלות על כלי הרכב המתוקן.

כמו כן, מוצע כי מבטח, בעל צי רכב או עוסק ברכב, ידווח, לפי העניין, לרשות הרישוי על כל מכירת כלי רכב ניזוק שהיה בבעלותו, ולא יאוחר מיום עסקים אחד ממועד העברת הבעלות. הדיווח יעשה אם הרכב הניזוק תוקן בטרם נמכר, הרכב הניזוק לא תוקן טרם נמכר ואם הרכב הניזוק נמכר לשם תיקון.

עוד מוצע כי רשות הרישוי תרשום הערה ברישיון הרכב, לאחר קבלת הדיווח מאחד הגופים כאמור ועד 48 שעות ממועד הדיווח, כי הרכב נמכר עם נזק. ככל ואחד הגופים כאמור לא ביצע את חובת הדיווח לרשות הרישוי, מוצע לקבוע כי יוטל עליהם קנס פי שבעה מהקבוע כיום בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, כלומר קנס של 204,400 שקלים חדשים, נכון ליוני 2024.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת צביקה פוגל (פ/4704/25), על ידי חברת הכנסת מירב בן ארי (פ/4732/25) ועל ידי חבר הכנסת יצחק קרויזר (פ/5060/25). הצעת החוק זהה לפ/5060/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
א' בכסלו התשפ"ה (02.12.2024)